

Aanpak: CJG-aanpak

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- CJG
- Icare

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

In de provincie Drenthe bestaat al een jarenlange traditie van samenwerking op het sociale beleidsterrein en specifiek op het terrein van zorg voor jeugd. De drie gemeenten in Zuidoost Drenthe (Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen) hebben samen met de ketenpartners het document 'Ieder kind doet mee in Zuidoost Drenthe. Regionale samenwerking voor jeugd en gezin' opgesteld. Hierin is beschreven hoe de ondersteuning aan kinderen, jongeren en gezinnen gebiedsgericht door het CJG vormgeven wordt.

De ambitie in Zuidoost Drenthe is dat kinderen gezond, positief en veilig opgroeien. Voor het realiseren van deze ambitie wordt gebruik gemaakt van de uitgangspunten van positief jeugdbeleid:

- Sterke opvoedgemeenschap
- Eén gezin, één plan, één regisseur
- Positief opvoeden
- Positief opgroeien
- Opvoeden versterken
- Veilig opgroeien
- Doen wat werkt

De CJG's in Zuidoost Drenthe zijn samenwerkingsverbanden tussen de jeugdgezondheidszorg (Icare en GGD), Bureau Jeugdzorg en maatschappelijke werk- en welzijnorganisaties. De CJG's werken vanuit een systeemgerichte benadering. Ingewikkelde casussen worden besproken in multidisciplinaire teams en bij multiprobleemgezinnen wordt de coördinatie van zorg vervuld door de gezinscoördinator. De gezinscoördinator is een medewerker die niet zelf als ondersteuner in het gezin actief is maar de zorg voor het gezin coördineert.

De gemeente geeft aan niet te weten hoeveel gezinnen op dit moment zorg en ondersteuning krijgen vanuit deze CJG-aanpak voor multiprobleemgezinnen.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft de 'CJG-aanpak' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (✗).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ Alle ondervraagden geven ongeveer dezelfde categorie gezinnen aan waarvoor de aanpak is bedoeld: gezinnen waar problemen zijn op meerdere leefgebieden en waar al geruime tijd meerdere hulpverleners in het gezin zijn die (nog) onvoldoende resultaat boeken of waar zorgen zijn over (de veiligheid van) de kinderen.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet bij benadering hoeveel gezinnen met GGSR in de gemeente wonen en in welke wijken. LET OP: Er is geen zicht op hoeveel gezinnen in de aanpak CJG terecht komen.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De gezinnen kunnen via het MultiDisciplinair Team (MDT) van het CJG worden aangemeld voor de aanpak.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Netwerkpartners en vele relevante partners melden gezinnen aan voor de aanpak. Alle ondervraagden noemen het maatschappelijk werk, BJZ, politie, GGD en het onderwijs als netwerkpartners die aanmelden voor de aanpak.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ Uit 'Ieder kind in Zuidoost Drenthe doet mee' blijkt dat de CJG-aanpak uitgaat van het versterken van de opvoeding, zodat kinderen en gezinnen problemen kunnen voorkomen, weten te verhelpen of hanteerbaar kunnen maken. LET OP: De gemeente noemt zelf niet dat de eigen kracht van het gezin een uitgangspunt of principe is van de aanpak.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De CJG-aanpak heeft een rol in het versterken van de opvoedgemeenschap (pedagogische civil society). 'Uitgangspunt is één gezin, één plan, één regisseur in een stimulerende opvoed- en opgroeicontext, minder instituties en meer sociale netwerken.' (Uit: 'Ieder kind in Zuidoost Drenthe doet mee'). LET OP: De gemeente geeft aan dat het benutten van het sociale netwerk niet is opgenomen in de beschrijving van de aanpak.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De gezinscoördinator werkt samen met de ouders, maar de ouders hebben de regie over wat er moet gebeuren en de gezinscoördinator regisseert dit. Samen met de ouders worden doelen gesteld en afspraken gemaakt over het bereiken van die doelen.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente heeft in haar beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2012-2016 aandacht voor de zorg voor de jeugd waarbij een integrale aanpak vooropstaat en oog is voor verschillende vormen van ondersteuning voor gezinnen afhankelijk van de problemen die zich voordoen. In het CJG-document 'Ieder kind in Zuidoost Drenthe doet mee' is dit verder uitgewerkt en is specifiek aandacht voor de aanpak van multiprobleemgezinnen. Daarnaast zet de gemeente Emmen volop in op een integrale doorontwikkeling van het jeugd-beleid en het Wmo-beleid in voorbereiding op de diverse decentralisaties in het sociale domein.
	De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	✓ In de aanpak staat de integrale ondersteuning aan gezinnen voorop. Aan de hand van de vastgestelde doelen in een gezinsplan werkt het gezin samen met de gezinscoördinator aan de problemen op de verschillende leefgebieden. Het doel is het gezin te empoweren opdat ze weer zelf grip krijgt op de hulpverlening en problemen en teruggeschakeld kan worden naar lichtere ondersteuning.
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	✓ De resultaten van de aanpak worden op casusniveau op vaste evaluatiemomenten besproken. Dit wordt teruggekoppeld aan het MDT. ✓ De gemeente en de netwerkpartners evalueren jaarlijks in de stuurgroep CJG de aanpak ten behoeve van de opdrachtformulering voor het volgende jaar. Deze opdrachtformulering beperkt zich tot de 'wat' vraag. Op welke wijze de aanpak inhoudelijk wordt ingevuld komt hierbij niet aan de orde. De resultaten van deze evaluatie in de stuurgroep worden meegenomen in de nieuwe opdrachtformulering. Het jaarverslag wordt aangeboden aan de gemeente.
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	✓ Voor multiprobleemgezinnen is de gezinscoördinator de centrale persoon. De gezinscoördinator richt zich op de verbinding tussen gezin en professionals.
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	✗ In het document 'Ieder kind in Zuidoost Drenthe doet mee' staat dat de gezinscoördinator het mandaat heeft om ondersteuners aan te spreken op hun werkzaamheden en het aantal hulpverleners te verminderen. Echter alle netwerkpartners en de gemeente geven in de vragenlijst aan dat de doorzettingsmacht van de regisseur niet geregeld is.
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	✓ De gemeente en één van de netwerkpartners geven aan dat bepaalde eisen worden gesteld bij de selectie van de gezinscoördinator. Uit de documentatie blijkt dat gezinscoördinatoren onder meer bekwaam moet zijn in het opstellen van een veiligheidsplan en zorgoverleggen met ouders moet kunnen organiseren.
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	✓ De CJG-aanpak werkt vanuit de visie één gezin, één plan, één regisseur. LET OP: De gemeente en de netwerkpartners geven aan dat niet geregeld is dat de netwerkpartners de doelen van het gezinsplan leidend laten zijn voor hun handelen.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	✓ In de aanpak is in het gezinsplan aandacht voor alle problemen van alle gezinsleden op de verschillende leefgebieden. De CJG-aanpak werkt vanuit een systeemgerichte benadering, waarbij men kijkt naar de hele context.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De professionals hebben een actieve (outreaching) houding met als doel om het contact met het gezin te krijgen en te onderhouden, zorgsignalen te bespreken en gezinnen te motiveren tot ondersteuning.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ Netwerkpartners hebben niet met elkaar afgesproken in welke gevallen de aanpak wordt afgesloten. Ook geven ze aan dat drang en dwang geen deel uitmaakt van de aanpak.
Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente financiert het CJG en participeert in de stuurgroep van het CJG.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✗ De gemeente geeft aan dat er geen opschalingsmogelijkheden zijn geregeld binnen de aanpak. Het komt in de praktijk af en toe voor dat de zorg aan gezinnen stagneert doordat partijen de benodigde zorg niet kunnen leveren (bv. door wachtlijsten bij BJZ/GGZ).
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ In het CJG participeren de JGZ, het (school)maatschappelijk werk en BJZ. Met andere partijen zijn afspraken gemaakt over hun verbondenheid bij de aanpak. In de opsomming van de gemeente en één van de netwerkpartners ontbreken echter de organisaties op het leefgebied van werk en inkomen en bij de andere netwerkpartners wordt de politie niet genoemd als partij die verbonden is met de aanpak.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ De samenwerkingsafspraken over de aanpak zijn niet schriftelijk vastgelegd.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ De bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg is geregeld. De gezinscoördinator speelt hierin een belangrijk rol. Zo nodig wordt aan BJZ een indicatiebesluit gevraagd voor de benodigde zorg.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ De netwerkpartners in het MDT in Emmen hebben in een privacyconvenant afspraken gemaakt over het actief delen van informatie. LET OP: Alle ondervraagden geven aan dat zich structurele problemen voordoen bij het delen van informatie. Zo hebben nog niet alle zorgaanbieders het privacyconvenant ondertekend en doen zich nog problemen voor in de terugkoppeling naar de professional die verwezen heeft en is niet altijd informatie die nodig is voor het (gezamenlijk) handelen beschikbaar.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X Afspraken over de duur van de aanpak en de redenen om een aanpak af te sluiten zijn niet gemaakt.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X Met de netwerkpartners zijn geen afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor gezinnen binnen de aanpak.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✓ Na beëindiging van de aanpak blijven de gezinnen in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.